

L'Ajuntament de Gavà ha recuperat i adequat el refugi antiaeri de la Rambla, redescobert l'any 2008 arran de les obres de vianalització del tram inicial de la rambla de Salvador Lluç. L'actuació respon a l'aposta de la ciutat per la recuperació de la memòria històrica i per la conservació i divulgació del patrimoni, en què s'inscriuen el Parc Arqueològic de les Mines de Gavà, la recuperació del castell d'Eramprunyà o la tasca del Centre d'Història de la Ciutat sobre els testimonis de la nostra història. La recuperació del refugi antiaeri té l'objectiu de garantir-ne la conservació, aprofundir en el seu coneixement i en el context en què es va construir, i difondre entre les generacions actuals i futures un dels capítols més tristos del nostre passat recent. Recuperar-lo vol ser també un homenatge a les víctimes de la guerra a Gavà i, en general, a totes les víctimes de la Guerra Civil.

El Ayuntamiento de Gavà ha recuperado y adecuado el refugio antiaéreo de la Rambla, redescubierto en el año 2008 a raíz de las obras de peatonalización del tramo inicial de la Rambla Salvador Lluç. La actuación responde a la apuesta de la ciudad por la recuperación de la memoria histórica, y por la conservación y divulgación del patrimonio en que se inscriben el Parc Arqueològic de les Mines de Gavà, la recuperació del Castell d'Eramprunyà o la labor del Centre d'Història de la Ciutat sobre los testimonios de nuestra historia. La recuperación del refugio antiaéreo tiene como objetivo garantizar su conservación, profundizar en su conocimiento y en el contexto en el que se produjo su construcción, y difundir entre las generaciones actuales y futuras uno de los capítulos más tristes de nuestro pasado reciente. Recuperarlo quiere ser también un homenaje a las víctimas de la guerra en Gavà y, en general, a todas las víctimas de la Guerra Civil.

Accés pel pas soterrani de la cruïlla de la rambla de Salvador Lluç i el carrer de Salamanca

Acceso por el paso subterráneo del cruce de la Rambla Salvador Lluç y la calle Salamanca

Horari/Horario

Visites guiades: el primer diumenge de mes, a les 11 hores. Visites concertades per a grups en dies i horaris a convenir.

Visitas guiadas: el primer domingo de mes, a las 11 horas. Visitas concertadas para grupos en días y horarios a convenir

Informació i reserves/Información y reservas

Museu de Gavà, plaça de Dolors Clua, 13-14
08850 Gavà Tel. 93 263 96 50
museu@gava.cat www.gavaciutat.cat

Visita

Inici al Museu de Gavà (plaça de Dolors Clua, 13-14)

Durada/Duración

1 hora i 30 minuts

Observacions/Observaciones

Recorregut adaptat per a cadires de rodes.
Recorrido adaptado para silla de ruedas

Un dels atacs aeris sobre Gavà
Uno de los ataques aéreos sobre Gavà

Refugi antiaeri de la Rambla de Gavà

El refugi

El refugi antiaeri de la Rambla de Gavà va ser construït pels treballadors de la Companyia Roca l'any 1938. Col·lectivitzada pels republicans quan va esclatar la guerra i intervinguda després per la Generalitat, es va aprofitar la infraestructura de la fàbrica com a foneria per produir-hi projectils. Reconvertida en indústria de guerra, la Roca va esdevenir objectiu militar de l'exèrcit franquista i la construcció del refugi va respondre a la necessitat de protegir els treballadors de la fàbrica i la població en general.

Aquest espai ocupa la part central de la Rambla, des de l'estació fins a la carretera de Santa Creu de Calafell, i té una longitud de 124 metres. **El refugi tenia tres entrades. La primera, a la Rambla, cantonada amb la carretera de Santa Creu de Calafell. N'hi havia una altra a prop de l'estació, i, finalment, la tercera estava situada darrere les reixes que tancaven les oficines de la Roca.** Per construir-lo es van emprar tones de

formigó per poder suportar la caiguda de les bombes. Gavà va patir un total de cinc bombardeigs amb un saldo de setze víctimes.

Refugi de Serra i Balet. Any 1938

Refugio de Serra i Balet.
Año 1938

A Gavà tenim constància de l'existència de cinc refugis: refugi de la rambla de Salvador Lluç, refugi del carrer del Centre (conservat en part i no accessible), refugi de Serra i Balet (no conservat), refugi del carrer de Santa Teresa (no conservat), i refugi del carrer d'Àngel Guimerà (no conservat, però documentat).

La visita

La visita d'aquest refugi permet reviure en primera persona les sensacions, pors i sentiments dels homes, dones i infants que van trobar aixopluc a l'amenaça de les bombes. El recorregut s'inicia amb un audiovisual que crea una atmosfera que permet entendre l'espai des d'una perspectiva sensitiva. Aquest recurs presenta conceptes bàsics com l'època i el context històric a través de la narració d'un testimoni que va aixoplugar-se al refugi l'any 1938.

L'inici de la visita incorpora també una banda sonora que ajudarà a situar el visitant en un moment d'amenaça i atac aeri, recreant les situacions viscudes el 1938. Posteriorment hi ha un recorregut pel refugi acompanyat de guia que permet entrar en els detalls constructius i el context històric, entre altres aspectes. La visita finalitza amb un audiovisual que recull testimonis personals de gavanencs i gavanenques que van viure la Guerra Civil.

El refugi recorre el subsòl de la rambla de Salvador Lluç
El refugio recorre el subsuelo de la Rambla Salvador Lluç

El refugio

El refugio antiaéreo de la Rambla de Gavà fue construido por los trabajadores de la Compañía Roca en el año 1938. Colectivizada por los republicanos cuando estalló la guerra e intervenida después por la Generalitat, se aprovechó la infraestructura de la fábrica como fundición para producir proyectiles. Reconvertida en industria de guerra, la Roca se convirtió en objetivo militar del ejército franquista y la construcción del refugio respondió a la necesidad de proteger a los trabajadores de la fábrica y a la población en general.

*Este espacio ocupa la parte central de la Rambla, desde la estación hasta la carretera Santa Creu de Calafell, y tiene una longitud de 124 metros. **El refugio tenía tres entradas. La primera estaba situada en la Rambla, esquina con la carretera Santa Creu de Calafell. Había otra cerca de la estación y, finalmente, la tercera estaba situada detrás de las rejas que cerraban las oficinas de la Roca.** Para construirlo se utilizaron toneladas de hormigón para poder soportar la caída de las bombas. Gavà sufrió un total de cinco bombardeos con un saldo de 16 víctimas.*

En Gavà tenemos constancia de la existencia de cinco refugios. Estos son: refugio de la Rambla de Salvador Lluç, refugio de la calle del Centre (conservado parcialmente y no accesible), refugio de Serra i Balet (no conservado), refugio de la calle Santa Teresa (no conservado) y refugio de la calle Àngel Guimerà (no conservado pero sí documentado).

La visita

La visita a este refugio permite revivir en primera persona las sensaciones, miedos y sentimientos de los hombres, las mujeres y los niños que encontraron cobijo a la amenaza de las bombas. El recorrido se abre con un audiovisual que crea una atmósfera que permite entender el espacio desde una perspectiva sensitiva. Este recurso presenta conceptos básicos como la época y el contexto histórico a través de la narración de un testigo que se cobijó en el refugio en el año 1938.

El inicio de la visita incorpora también una banda sonora que contribuirá a situar al visitante en un momento de amenaza y ataque aéreo, recreando las situaciones vividas en 1938. Posteriormente hay un recorrido por el refugio acompañado de guía que permite entrar en los detalles constructivos y el contexto histórico, entre otros aspectos. La visita finaliza con un audiovisual que recoge los testimonios personales de gavanenses y gavanensas que vivieron la Guerra Civil.